

РЕЦЕНЗИЯ

за педагогическата, научната и творческата дейност
по предоставения доказателствен материал
от д-р Маргарита Емилова Божилова-Андонова
за придобиване на академична длъжност „доцент“,
професионално направление 8.4 Театрално и филмово изкуство

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА КАНДИДАТКАТА

Д-р Маргарита Емилова Божилова-Андонова е дългогодишен преподавател в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“. Завършила е Театралната академия в класа на проф. Надежда Сейкова и проф. Илия Добрев през 1994 г. Професионалната ѝ творческа кариера като актриса започва от датата на нейното дипломиране през 1994 година в Пернишкия Драматичен Театър „Б. Дановски“, където тя играе интензивно до 2000 година. Поради множеството ѝ ангажименти в театъра и киното извън Перник тя преминава на свободна практика. Д-р Маргарита Емилова Божилова-Андонова участва през следващите осем години в десетки театрални спектакли, телевизионни предавания и постановки, игрални и документални филмови продукции, реклами, международни проекти.

Интересът на кандидатката към Театъра на движението, Пантомимата и Танцовото изкуство започва от ранна детска възраст. Тя тренира активно художествена гимнастика, участва в национални и международни състезания, печели титли и медали. Успоредно с това още средното училище посещава редовно и играе активно в продукцията на прочутата театрална школа на Бончо Урумов. Затова поканата, отправена ѝ от доц. Александра Хонг да бъде хоноруван преподавател в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“ през 2009 година е логична стъпка в педагогическото развитие на кандидатката. Още през 2010 година тя преминава академична Специализация по Основи на сценичното движение и Документално кино в НАТФИЗ. Следват Специализация по пантомима и Специализация по Айангар йога, в Mater Natura; Специализиран курс по Арт терапия на тема: “Техники и принципи на саморегулацията на психологическото и психическото здраве” към EAST EUROPEAN ARTS THERAPY ASSOCIATION, Москва. Успоредно с това, Маргарита Емилова Божилова-Андонова защитава магистърска степен в НАТФИЗ, а по-късно блестящо защитава и докторска дисертация през 2015 година. Нейният труд е издаден и е първо изследване в България за взаимоотношенията тяло-движение-цвет в областта на актьорското майсторство, театъра на движението и киноактьорското превъплъщение.

ОЦЕНКА НА ПЕДАГОГИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ

Като педагог, кандидатката е преподавала и преподава няколко движенчески дисциплини: Пантомимен синтез – увод в пантомимата, Пантомимен синтез – монопантомима, Пантомимен синтез – мимодрама, Синтез на движенчески спектакъл, Класическа пантомима, Основи на сценичното движение, Стил и етикет, Йога техника. Широката палитра на нейните знания и умения се дължи на любопитството и желанието ѝ да изучава и практикува лично техниките в широкото поле на Театъра на движението, а и да предава усвоеното на студентите. Нейният педагогически метод се основава на диалога с обучаемите. За д-р Маргарита Емилова Божилова-Андонова е чужд императивния тон. В качеството си на научен ръководител на нейната докторска теза и след защитата ѝ съм посещавал редовно нейни занятия. Тя подтиква своите студенти към усвояване на

професионални навици, знания и умения чрез активно взаимодействие. Задаването на въпроси и търсенето на отговори, експериментът и отработката на учебната продукция, дълбокия психологически и движенчески анализ на движението са основните бои от нейната педагогическа палитра. Заради този особен и творчески подход студентите я обожават и за кратко време кандидатката успя да се наложи като основен преподавател по гореизброените дисциплини.

В желанието си за още по-задълбочени научни изследвания в областта на психологията на художественото творчество, д-р Маргарита Емилова Божилова-Андонова започна да учи задочно в магистърска програма по „Позитивна психология“ в Пловдивския Университет „Паисий Хилендарски“. Със стартирането на тази инициатива в нейния педагогически подход започна да навлиза и анализа на определени драматургични и педагогически ситуации от гледна точка на позитивното мислене. Откриването на решения и начини „как да стане“ – от учебното задание, през ролята, до цялостния спектакъл или филм – е новата тенденция в нейното развитие като академичен педагог. Този допълнителен подход вече дава осезаем резултат. Новата продукция на кандидатката и обществената оценка за нея показват, че развитието на метода ѝ е в правилна посока.

Като академичен преподавател д-р Маргарита Емилова Божилова-Андонова провежда през последните пет години седем майсторски класа на различни театрални и филмови форуми у нас и в чужбина – Русия, Испания, Полша. На два пъти в този период тя е поканена за член на жури. Работата ѝ като педагог спорадично в аматьорски формации цели подготовката на най-ниските слоеве от пирамидата в областта на изкуството – децата и юношите – бъдещи кандидати за академично обучение. Сама участвала в подобна школа, кандидатката прекрасно разбира ролята на ранното професионално ориентиране на младите таланти.

От 2013 година до днес кандидатката участва активно, сама инициира, ръководи и/или е академичен наставник и ментор на 8 национални и трансгранични образователни и творчески проекти. В момента на писането на настоящата рецензия, тя подготвя нов проект под егидата на МОН с участието на студенти от различни специалности на НАТФИЗ. Един от тези проекти е мултинационален: „Art4Diplomacy – изкуство за дипломация“. Той е осъществен под егидата на част от акредитираните дипломатически мисии в България – Палестина, Индонезия, Япония, Мароко, Индия, Куба, Азербайджан, Пакистан, Мексико, Южен Судан, Иран, Кипър, Руанда, Камерун и Уганда. Свободното владеене на руски и английски език от д-р Маргарита Емилова Божилова-Андонова ѝ дава възможност за участие в активен педагогически обмен. Като връх на нейния досегашен преподавателски интерес към надграждането на знанията и уменията чрез усвояване на добри практики от други системи мога да посоча участието ѝ на международните форуми в Русия, Полша и Испания, последното от които е осъществено в рамките на преподавателската квота на програма Еразъм+.

Като допълнителен щрих към педагогическата кариера на кандидатката мога да отбележа, че тя е част от моя преподавателски екип още от 2010 година. Като мой асистент и колега, д-р Маргарита Емилова Божилова-Андонова не само изпълняваше точно академичните изисквания по акредитираната учебна програма. Тя задаваше и продължава да задава въпроси, даваше и дава предложения, съветваше се и се съветва за всеки по-заплетен казус в подготовката на студентите и репрезентативната дейност на ръководените от мен класове. Спокойно и убедено мога да кажа, че кандидатката е била и продължава да бъде моята „дясна ръка“ в педагогическия и творческия процес. Тя се ползва с респект, уважение и любов от страна на обучаемите, което би я направило един прекрасен ръководител на клас „Театър на движението – пантомима“ в най-близко бъдеще.

Напълно убедено считам, че д-р Маргарита Емилова Божилова-Андонова отговаря на критериите за присвояване на научното звание „Доцент“ като педагог поради нейния академичен и едновременно новаторски подход към сложната професия на Учителя с главна буква. Положителното отношение на двете нива от педагогическата скала – на студентите от

една страна, и на ръководството на НАТФИЗ от друга е едно от най-значимите постижения на кандидатката. Тя е желан преподавател за много преподавателски екипи.

ОЦЕНКА НА НАУЧНАТА ДЕЙНОСТ

Д-р Маргарита Емилова Божилова-Андонова е автор на една книга и това е нейната блестяща докторска дисертация. Трудът, предложен от кандидатката е със заглавие „Тялото - паралели между драматичния театър и театъра на движението“, Издателство: Фосфорус, С. 2021, ISBN: 978-954-90338-8-5. По-горе вече беше направена кратка оценка на приносите на тази уникална книга. Кандидатката участва с авторския сценично-екранен сценарий „Жената“ и в друго книжно издание: „Мълчана вода - сборник със сценарии за пантомима“, Издателство: Фосфорус, НАТФИЗ, С. 2020, ISBN 978-954-90338-5-4. Този сценарий е реализиран от нея като учебен спектакъл и филм с участието на студенти от НАТФИЗ по проект.

Над изискуемия минимум е и количеството статии, предложени от кандидатката. Изброени по години списъкът им е внушителен:

- Актьорското тяло – книга, вдъхновена от философията, Център за семиотични и културни изследвания, С.2014, <https://cssc-bg.com/e-library/library-humanitas/phd-post/actors-body>
- Цветовете в живота и в театъра, Годишник на НАТФИЗ -2014, НАТФИЗ, С.2014, ISSN 1314-0760
- Сценичният език на театъра на движението, Център за семиотични и културни изследвания, С.2016, <https://cssc-bg.com/e-library/library-humanitas/phd-post/andonova-phd-2016>
- Телесният Аз и цветовете сетивност, Пластическото възпитание на актьора през 21 век. Нови посоки и тенденции. Движение и арттерапия в пластическото образование, НАТФИЗ, С.2019, ISBN 978-619-9000-2-1
- Движението и думите. Всичко е език, Гласът средство за въздействие, НАТФИЗ и Издателство Фабер, С.2020, ISBN 978-619-00-1117-0
- Йога техника в обучението по пантомима, Образование и изкуства: традиции и перспективи, Университетско издателство: Св. Климент Охридски, С. 2020, ISBN 978-954-07-5061-3
- Мнение, Актьори без граници или правилото 90/10, Издателство: Фосфорус, Пловдив 2021, ISBN 978-954-90338-6-1

Различни по характер и експертиза, тези статии отразяват разностранните интереси и задълбочените проучвания на кандидатката в няколко гранични научни и практически области. Зад теоретичните обобщения прозира огромния обем на проверените от самата авторка хипотези.

Участието на д-р Маргарита Емилова Божилова-Андонова в научни конференции започва от 2014 година. Подчертавайки личните и професионалните ѝ качества – акуратност, диалогичност, задълбоченост, владенето на два езика от двете страни на неотдавнашната политическа бариера и не на последно място иновативни идеи в педагогиката и професионалната практика, кандидатката е желан член на следните национални и международни научни форуми:

- 2014, април, 17-18, INTERNATIONAL ARTS AND SCIENCES STUDENT CONGRESS, Addiction and culture, Maltepe University Istanbul.
- 2016, ноември, 17-20, Втори Международен Филологически Форум за студенти и докторанти. Статия на тема: Сценичният език на театъра на движението, Софийски Университет “Св. Климент Охридски”, София.
- 2018, ноември, 1, Международна конференция по случай 50 години от основаването на катедра “Сценично движение” - Пластическото възпитание на актьора през 21 век.

Нови насоки и тенденции. Движение и арттерапия в пластическото образование, НАТФИЗ, София.

- 2019, ноември, 8-9, Конференция по случай 70 години от основаването на катедра “Сценична реч” - Гласът средство за въздействие, НАТФИЗ, София.
- 2020, май, 2020, Участие в онлайн международна конференция по Арт терапия, Център Арт терапии, Москва.
- 2021, януари, 29, Международна конференция: “Светът в криза: Политика и медийни отражения”, Трите “В” - въображение, воля и вдъхновение - в обучението на актьора по време на пандемична обстановка, Югозападен Университет, Благоевград.

Участието на кандидатката в научната дейност на бившата катедра на НАТФИЗ „Сценично движение“ и активната ѝ организаторска роля при провеждането на научната конференция и серията от майсторски класове по случай 50-годишнината на катедрата и 70-годишния юбилей на Академията са важен принос, оценен по достойнство от ръководството на катедрата и НАТФИЗ.

Тук отново могат да бъдат споменати и част от проектите, в които д-р Маргарита Емилова Божилова-Андонова участва, инициира или ръководи. Повечето от тях имат и своята научна стойност, обосновка и насоченост. Главната ос на тези проекти е педагогиката като процес, методология и създаване на психологически модели в диалога преподавател-студент.

Внушителен, представителен и напълно достатъчен за настоящата процедура е и списъкът на цитиранията на кандидатката в научната литература:

1. Божилова-Андонова, Маргарита. Телесният Аз и цветовете сетивност, Пластическото възпитание на актьора през 21 век. Нови насоки и тенденции. Движение и арттерапия в пластическото образование, НАТФИЗ, С.2019, ISBN 978-619-9000-2-1

Цитирано в:

(2020) Азизбаева, Александра, АРТ-ТЕРАПЕВТИЧЕСКИ ПРАКТИКИ в практическото образование на актьора. Образование и изкуства: традиции и перспективи, Университетско издателство: Св. Климент Охридски, С. 2020, ISBN 978-954-07-5061-3 (стр.936)

2. Божилова-Андонова, Маргарита. Цветовете в живота и в театъра, Годишник на НАТФИЗ -2014, НАТФИЗ, С.2014, ISSN 1314-0760

Цитирано в:

(2019), “Академичното пластическо образование по специалността «Театър на движението» в НАТФИЗ през II-та декада на 21 век”, Пластическото възпитание на актьора през 21 век. Нови насоки и тенденции. Движение и арттерапия в пластическото образование., Национална академия за театрално и филмово “Кръстьо Сарафов”, С. (2019), ISBN 978-619-90000-2-1 (стр. 31)

3. Божилова-Андонова, Маргарита. Актьорското тяло - книга вдъхновена от философията, Център за семиотични и културни изследвания, С., 2014 <http://cssc-bg.com/e-library/library-humanitas/phd-post/actors-body>

Цитирано в: (2019), “Академичното пластическо образование по специалността «Театър на движението» в НАТФИЗ през II-та декада на 21 век”, Пластическото възпитание на актьора през 21 век. Нови насоки и тенденции. Движение и арттерапия в пластическото образование., Национална академия за театрално и филмово “Кръстьо Сарафов”, С. (2019), ISBN 978-619-90000-2-1 (стр. 31)

4. Божилова-Андонова, Маргарита. Сценичният език на театъра на движението, Център за семиотични и културни изследвания, С., 2016 <http://cssc-bg.com/e-library/library-humanitas/phd-post/andonova-phd-2016>

Цитирано в: (2019), “Академичното пластическо образование по специалността «Театър на движението» в НАТФИЗ през II-та декада на 21 век”, Пластическото възпитание на актьора през 21 век. Нови насоки и тенденции. Движение и арттерапия в пластическото образование., Национална академия за театрално и филмово “Кръстьо Сарафов”, С. (2019), ISBN 978-619-90000-2-1 (стр. 31)

5. Божилова-Андонова, Маргарита. Сценичният език на театъра на движението, Център за семиотични и културни изследвания, С., 2016 <http://cssc-bg.com/e-library/library-humanitas/phd-post/andonova-phd-2016>

Цитирано в: (2019), Велев, Велимир “От Пантомимен към Невербален синтез. Нова специалност в Театъра на Движението.”, Пластическото възпитание на актьора през 21 век. Нови насоки и тенденции. Нови насоки и тенденции. Движение и арттерапия в пластическото образование., Национална академия за театрално и филмово “Кръстьо Сарафов”, С. (2019), ISBN 978-619-90000-2-1 (стр. 76).

Обобщено, научната дейност на д-р Маргарита Емилова Божилова-Андонова отговаря на критериите за присвояване на научното звание „Доцент“ и е впечатляваща по обем, разностранни интереси, теоретични и практически приноси и постижения.

ОЦЕНКА НА ТВОРЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ

Д-р Маргарита Емилова Божилова-Андонова е професионална актриса, член на САБ от 1994 г. Като жрица на сцената и екрана, тя изиграва над 40 главни и второстепенни роли. Част от тези нейни превъплъщения са не само статистически, но и видео или филмово документирани. Характерни за нейното творчество като актриса дълбоката психологическа проникновеност, свободния телесен изказ, романтичното и героичното излъчване, овладения темпоритъм на играните от нея персонажи, острата и различима психофизическа характерност. Част от нейните героини са от световната класика. Високото ѝ интелектуално ниво е дало впечатляващ обем и дълбочина на образите, които тя е съумяла да защити на сцената и екрана. Интересен и внушителен е опита ѝ и в Българска национална телевизия, където кандидатката участва в знакови младежки предавания под режисурата на Зоя Касамакова. Тя става любимка на няколко поколения юноши и девойки в знаковото предаване „Обаче“, през което преминават множество класни български актьори – Христо Чешмеджиев, Лара Златанова, Ангелина Славова, Искра Ангелова, Невена Калудова. Маргарита Божилова е част от този звезден отбор и има цяла армия от почитатели.

Част от проектите, в които участва са международни – 3 в театъра, 4 в рекламната индустрия, над 15 в киното. Д-р Маргарита Емилова Божилова-Андонова е не само познато лице от театралния, телевизионния и филмовия елит, но и желан участник в множество алтернативни продукции. Обществена тайна сред професионалната гилдия в театъра, телевизията и киното е, че ако ни трябва класна актриса, която може да изиграе всичко, е добре да потърсиш Маргарита Божилова.

Д-р Маргарита Емилова Божилова-Андонова се изявява успешно и като режисьор на сценични и екранни произведения. В подадената справка са посочени само два нейни театрални спектакъла. Очевидно кандидатката се е ограничила само с постановките си на учебна и професионална сцена. Като неин научен ръководител на докторската ѝ дисертация знам за още два режисирани от нея спектакъла на класни аматьорски формации, публично представяни на сцените на НДК. Въпреки, че тази нейна дейност датира сравнително отскоро, талантът ѝ бива забелязан и оценен. Кандидатката получи престижната Награда на Столична община за Ярки постижения в областта на културата - раздел Фолклорни и сценични изкуства, 2020 г. за спектакъла си „Българска мистерия“, поставен от нея на сцената на УТ на НАТФИЗ по сценарий на проф. д-р Станислав Семерджиев.

Д-р Маргарита Емилова Божилова-Андонова режисира и няколко филма. И отново наградата не закъснява. Нейният знаков филм „Жената“ е награден на Women’s Only Entertainment Film Festival - “Best New Media”, през 2017 г. Съчетанието на сценично действие, екранно вътрешнокадрово действие, активно участие на пантомима и танц, и майсторско използване на художествено осветление е белег на нейното творчество в киното. Създадени по проекти, нейните първи филми впечатляват със зрелостта, натрупана от нейната дългогодишна актьорска и педагогическа практика.

Творческата биография на кандидатката д-р Маргарита Емилова Божилова-Андонова отговаря напълно на критериите за присвояване на научното звание „Доцент“. Тя е не само обемна, разностранна и добре документирана, но и впечатляваща със своите багри, указващи за наличието на един талантлив творец в сферата на театъра, киното и телевизията.

Като финална резолюция, базирана на предадената информация от страна на кандидатката д-р Маргарита Емилова Божилова-Андонова убедено препоръчвам да ѝ бъде присвоено научното звание „Доцент“ в Професионално направление 8.4 Театрално и филмово изкуство.

Рецензент: проф. д-р Александър Любенов Илиев,

Ръководител на Сектор „Актьорство за драматичен театър“ и художествен ръководител на клас „Актьорство за драматичен театър“ в Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“,

Ръководител на клас „Театър на движението – Пантомима“ в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“ и гост-преподавател,

Ръководител на актьорски и режисьорски класове в Carnegie Mellon University, Pittsburgh, Pennsylvania, USA и гост-преподавател.

05.11.2021 г.

София